

**PEMBERITAHUAN PERTANYAAN DEWAN NEGARA
MESYUARAT KEDUA, PENGGAL KEDUA
PARLIMEN KELIMA BELAS TAHUN 2023**

PERTANYAAN : LISAN

**DARIPADA : YB TAN SRI ANIFAH BIN HAJI AMAN @
HANIFF AMMAN**

TARIKH : 26 JUN 2023 (ISNIN)

SOALAN

TAN SRI ANIFAH BIN HAJI AMAN @ HANIFF AMMAN minta **PERDANA MENTERI** menyatakan selain daripada mengekalkan status Labuan sebagai Wilayah Persekutuan, adakah terdapat pertimbangan untuk mengubah semula Labuan sebagai zon ekonomi khas seperti Iskandar Johor.

JAWAPAN

**YB DATO' SRI AZALINA OTHMAN SAID
MENTERI DI JABATAN PERDANA MENTERI
(UNDANG-UNDANG DAN REFORMASI INSTITUSI)**

Tuan Yang di-Pertua,

1. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Pulau Labuan tidak pernah diisytiharkan sebagai Zon Ekonomi Khas seperti Iskandar Malaysia. Walau bagaimanapun, WP Labuan pada masa ini merupakan sebahagian daripada *West Borneo Economic Corridor (WBEC)* di dalam pembangunan wilayah *The Brunei Darussalam–Indonesia–Malaysia–Philippines East ASEAN Growth Area East (BIMP-EAGA)*.
2. Sejak diisytiharkan sebagai Pulau Bebas Cukai (PBC) pada 1 September 1956, melalui Ordinan Kastam (Pindaan No. 2) 1956, PBC wujud sebagai usaha kerajaan untuk menggalakkan pembangunan industri, perdagangan dan pelancongan yang mana sehingga kini WP Labuan merupakan salah satu penyumbang KDNK per kapita antara yang tertinggi negara.
3. Selain itu, semenjak Labuan diisytiharkan sebagai Pusat Perniagaan dan Kewangan Antarabangsa (*Labuan International Business and Financial Centre* [Labuan IBFC]) lebih 30 tahun yang lepas, ia kini merupakan salah satu daripada tiga (3) pusat kewangan antarabangsa terpenting di Asia (selepas Singapura dan Hong Kong) yang menumpukan pada perniagaan perbankan luaran '*out-out*', insurans semula dan syarikat insurans kaptif.
4. Oleh itu, Kerajaan tidak menolak kemungkinan bahawa pada masa akan datang Zon Ekonomi Khas boleh dijadikan langkah strategik untuk menarik pelabur dan pekerja berpengetahuan untuk bekerja dan menambah nilai sekaligus memberi kelebihan kepada WP Labuan sebagai destinasi perniagaan dan pelaburan antarabangsa.

Sekian, terima kasih.

**PEMBERITAHUAN PERTANYAAN DEWAN NEGARA
MESYUARAT KEDUA, PENGGAL KEDUA
PARLIMEN KELIMA BELAS TAHUN 2023**

PERTANYAAN : LISAN

DARIPADA : YB DATUK MOHD HISAMUDIN BIN YAHAYA

TARIKH : 26 JUN 2023 (ISNIN)

SOALAN

DATUK MOHD HISAMUDIN BIN YAHAYA minta **PERDANA MENTERI** menyatakan menyatakan apakah tindakan drastik yang telah diambil oleh Dewan Bandaraya Kuala Lumpur (DBKL) dalam menangani kesesakan lalu lintas di ibu kota yang semakin serius akibat pertambahan kenderaan dari tahun ke tahun.

JAWAPAN

**YB DATO' SRI AZALINA OTHMAN SAID
MENTERI DI JABATAN PERDANA MENTERI
(UNDANG-UNDANG DAN REFORMASI INSTITUSI)**

Tuan Yang di-Pertua,

1. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, satu (1) Jawatankuasa Kabinet telah ditubuhkan untuk mengatasi kesesakan jalanraya terutama di Lembah Kelang. Jawatankuasa tersebut telah bermesyuarat pada 2 Mei 2023. Mesyuarat Jawatankuasa Kabinet tersebut telah memutuskan supaya tiga (3) tindakan '*Quick win*' perlu dilaksanakan segera oleh Dewan Bandaraya Kuala Lumpur (DBKL), iaitu:

- i. Mengenalpasti projek-projek terlibat yang menyebabkan berlaku kesesakan jalanraya. DBKL perlu memastikan projek-projek yang terlibat dengan penutupan atau pengalihan trafik perlu disiapkan dalam tempoh masa yang telah ditetapkan.
- ii. Mencadangkan laluan kontra bagi penyuraian trafik untuk kenderaan persendirian. Jawatankuasa teknikal telah bersetuju untuk mengadakan dua (2) laluan kontra iaitu:
 - a) Laluan kontra – Selepas tol Sungai Besi ke persimpangan BESRAYA (4 km);
 - b) Penyambungan laluan kontra (petang) – dari Jalan Maharajalela ke bulatan Cheras.

DBKL akan membuka laluan kontra tersebut bermula pada bulan Julai 2023.

- iii. Penggunaan pengangkutan awam di Kuala Lumpur. DBKL secara berterusan berusaha menjadikan pengangkutan awam terutama bas sebagai pilihan selain pengangkutan Rel (LRT, MRT). DBKL juga menyediakan bas percuma GOKL di *First Mile* dan *Last Mile*. Terdapat 13 laluan meliputi kawasan Parlimen dan pusat bandar Kuala Lumpur.

2. DBKL juga bekerjasama dengan PRASARANA dalam meningkatkan kecekapan pengangkutan awam. Pelbagai usaha telah dan sedang dilaksanakan antaranya:

- i. DBKL telah melengkapkan lorong bas dari Jalan Sultan Azlan Shah ke Jalan Tuanku Abdul Rahman (*inbound*) dan Jalan Raja Laut ke Jalan Sultan Azlan Shah (*outbound*), sepanjang 17km.
- ii. Pada bulan Julai 2023, lorong bas dan laluan kontra pada waktu puncak di Jalan Ampang bermula dari MRR2 Ampang ke Jalan Tun Razak (5km) akan diadakan.

Sekian, terima kasih.

**PEMBERITAHUAN PERTANYAAN DEWAN NEGARA
MESYUARAT KEDUA, PENGGAL KEDUA
PARLIMEN KELIMA BELAS TAHUN 2023**

PERTANYAAN : LISAN

DARIPADA : YB DATUK MOHD HISAMUDIN BIN YAHAYA

TARIKH : 27 JUN 2023 (SELASA)

SOALAN

DATUK MOHD HISAMUDIN BIN YAHAYA minta **PERDANA MENTERI** menyatakan apakah halatuju/ masa depan Labuan pada ketika ini kerana ia semakin tidak jelas diterjemahkan sebagai Pusat Perniagaan dan Kewangan Antarabangsa mahupun sebagai destinasi pelancongan. Apakah rancangan-rancangan yang telah diatur oleh Perbadanan Labuan terhadap kedua-dua aspek ini.

JAWAPAN

**YB DATO' SRI AZALINA OTHMAN SAID
MENTERI DI JABATAN PERDANA MENTERI
(UNDANG-UNDANG DAN REFORMASI INSTITUSI)**

Tuan Yang di-Pertua,

1. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, seiring dengan Pelan Tindakan Pembangunan Labuan 2030, Perbadanan Labuan (PL) telah melaksanakan perancangan ke arah merealisasikan Misi menjadikan Labuan sebagai Pulau Bandar Pintar dan Mampan. Di antara tindakan yang telah diambil dari segi pembangunan sektor pelancongan dibawah Pelan Tindakan ini ialah:

- i. PL terus mempromosikan Labuan sebagai sebuah destinasi "Selamat, Bersih, Indah dan Lestari" untuk dikunjungi. Antara strategi yang dilaksanakan ialah mempromosikan Labuan sebagai destinasi liburan dan percutian, iaitu sebagai pusat acara bertaraf antarabangsa, pusat hiburan, pusat pelancongan ekologi dan *Eco-Beach Resort*, serta pusat pelancongan berteraskan sukan.
- ii. PL sedang meningkatkan jenama atau produk pelancongan Labuan dengan merancang aktiviti promosi serta menganjurkan acara pelancongan yang menjadi '*signature*' kepada Labuan misalnya Pesta Sukan Laut, Festival Seni dan Budaya. Pada masa ini terdapat 48 acara pelancongan untuk tahun 2023 yang kini di pelbagai peringkat pelaksanaan.
- iii. PL telah menjalankan usaha berterusan bagi melindungi kelestarian sumberjaya sedia ada yang menjadi teras pelancongan ekologi. Antara inisiatif yang sedang dilaksanakan ialah menaiktaraf kemudahan Hutan Paya Bakau Kinebenuwa sebagai kawasan pengekalan habitat semulajadi yang juga merupakan salah satu tapak Labuan Geopark.
- iv. PL sedang memperkenalkan Labuan sebagai hab pelancongan transit kepada pengunjung terutama dari luar negara melalui

pemberian laluan khas penerbangan seperti dari Singapura, China, Taiwan.

2. Memandangkan Labuan merupakan pusat perniagaan dan kewangan antarabangsa, PL sentiasa menyokong inisiatif yang dirancang oleh Pihak Berkuasa Perkhidmatan Kewangan (Labuan FSA) melalui Pelan Pembangunan Strategik Labuan (IBFC) untuk tempoh 5 tahun dari 2022 hingga 2026. Pelan ini secara dasarnya bertujuan mengukuhkan sektor perkhidmatan dengan menjadikan Labuan sebagai pusat kewangan antarabangsa yang terkemuka dalam menarik lebih banyak pelaburan dan perniagaan khususnya dari wilayah Asia Pasifik.
3. Hasil kerjasama PL dan Pihak Berkuasa Perkhidmatan Kewangan (Labuan FSA), Labuan kini merupakan salah satu daripada tiga (3) pusat kewangan antarabangsa terpenting di Asia (selepas Singapura dan Hong Kong) yang menumpukan pada perniagaan perbankan luaran '*out-out*', insurans semula dan syarikat insurans kaptif.

Sekian, terima kasih.

**PEMBERITAHUAN PERTANYAAN DEWAN NEGARA
MESYUARAT KEDUA, PENGGAL KEDUA
PARLIMEN KELIMA BELAS TAHUN 2023**

PERTANYAAN : BUKAN LISAN

DARIPADA : YB DATUK TEO ENG TEE @ TEO KOK CHEE

SOALAN

DATUK TEO ENG TEE @ TEO KOK CHEE minta **PERDANA MENTERI** menyatakan berapakah jumlah rumah Residen Wilayah yang telah dibina bagi tahun 2022 hingga kini, termasuk projek baru yang bakal dibina bagi tahun semasa. Jelaskan kadar permohonan dan kelulusan. Mohon pengurusan Residen Wilayah untuk menetapkan keluasan sesebuah rumah kepada standard sekurang-kurangnya 1,000kps.

JAWAPAN

**YB DATO' SRI AZALINA OTHMAN SAID
MENTERI DI JABATAN PERDANA MENTERI
(UNDANG-UNDANG DAN REFORMASI INSTITUSI)**

Tuan Yang di-Pertua,

1. Jabatan Wilayah Persekutuan (JWP) melalui program Residensi Wilayah (RW) telah mensasarkan pembinaan sebanyak 80,000 unit Rumah Mampu Milik (RMM) di Wilayah Persekutuan dalam tempoh 10 tahun, iaitu mulai 2018 hingga 2028. Pencapaian bagi jumlah unit yang telah siap dibina dari 1 Januari 2022 sehingga 31 Mei 2023 adalah sebanyak 4,199 unit, melibatkan sejumlah lapan (8) projek di sekitar Kuala Lumpur.
2. Dalam tempoh yang sama, sebanyak 10,702 unit yang melibatkan 10 projek, termasuklah dua (2) projek RW yang didaftarkan pada tahun 2023, sedang giat dalam pembinaan, dan dijangka siap antara penghujung tahun 2023 hingga 2026.
3. Bagi projek-projek yang sedang dalam pembinaan, sejak 1 Januari 2022 sehingga 31 Mei 2023, JWP telah menerima sebanyak 8,415 permohonan yang memenuhi syarat dan layak dipertimbangkan. Bagaimanapun daripada jumlah tersebut sebanyak 4,853 permohonan yang telah diluluskan dan unit RW telahpun ditawarkan kepada pemohon-pemohon yang lulus. Sebanyak 3,562 tidak diluluskan kerana, antara lain, pemohon gagal mendapat pembiayaan dan terdapat juga yang telah menolak unit yang ditawarkan.
4. Keluasan minimum rumah RW yang ditetapkan dalam Dasar RW adalah 800 kaki per segi (kps) setelah mengambil kira kebolehlaksanaan di Wilayah Persekutuan terutamanya di Kuala Lumpur yang mana nilai harga tanah amat tinggi. Keluasan ini juga mengambil kira serta faktor kenaikan kos bahan binaan.

Sekian, terima kasih.

**PEMBERITAHUAN PERTANYAAN DEWAN NEGARA
MESYUARAT KEDUA, PENGGAL KEDUA
PARLIMEN KELIMA BELAS TAHUN 2023**

PERTANYAAN : BUKAN LISAN

**DARIPADA : YB TAN SRI ANIFAH BIN AMAN @HANIFF
AMMAN**

SOALAN

TAN SRI ANIFAH BIN AMAN @HANIFF AMMAN minta **PERDANA MENTERI** menyatakan berapakan bajet yang diberikan secara terperinci untuk pembangunan dan penyelenggaraan kemudahan asas di W.P. Labuan, W.P. Kuala Lumpur dan W.P. Putrajaya bagi tahun 2015-2022.

JAWAPAN

**YB DATO' SRI AZALINA OTHMAN SAID
MENTERI DI JABATAN PERDANA MENTERI
(UNDANG-UNDANG DAN REFORMASI INSTITUSI)**

Tuan Yang di-Pertua,

1. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, kerajaan sentiasa komited dalam memastikan pembangunan W.P. Kuala Lumpur, Putrajaya dan Labuan diberi keutamaan sama ada melalui pelaksanaan projek-projek baharu atau melibatkan kerja-kerja menaik taraf serta menyelenggara kemudahan asas.
2. Bagi Jabatan Wilayah Persekutuan (JWP), sebanyak RM2.62 bilion telah diluluskan Kerajaan Persekutuan mulai tahun 2015 hingga 2022 untuk membiayai 73 projek dibawah maksud perbelanjaan pembangunan di ketiga-tiga Wilayah Persekutuan tersebut. Bajet ini melibatkan projek-projek yang dilaksanakan melalui Dewan Bandaraya Kuala Lumpur (DBKL), Perbadanan Putrajaya (PPj) dan Perbadanan Labuan (PL).
3. Daripada jumlah tersebut, sebanyak 28 projek bernilai RM1.6 bilion diluluskan kepada DBKL dan 22 projek bernilai RM713 juta diluluskan kepada PPj manakala 23 projek bernilai RM305 juta diluluskan kepada PL.
4. Projek-projek yang diluluskan meliputi pelbagai infrastruktur seperti jalan raya, jambatan dan sistem pembentungan serta kemudahan awam seperti taman rekreasi, pusat komuniti, pasar dan gerai-gerai.

Sekian, terima kasih.

**PEMBERITAHUAN PERTANYAAN DEWAN NEGARA
MESYUARAT KEDUA, PENGGAL KEDUA
PARLIMEN KELIMA BELAS TAHUN TAHUN 2023**

PERTANYAAN : BUKAN LISAN

**DARIPADA : YB TAN SRI ANIFAH BIN AMAN @HANIFF
AMMAN**

SOALAN

TAN SRI ANIFAH BIN AMAN @HANIFF AMMAN minta **PERDANA MENTERI** menyatakan apakah perancangan dan program dibawah Jabatan Wilayah Persekutuan bagi membangunkan sosial dan ekonomi rakyat di W.P Labuan bagi tahun 2020 – 2022.

JAWAPAN

**YB DATO' SRI AZALINA OTHMAN SAID
MENTERI DI JABATAN PERDANA MENTERI
(UNDANG-UNDANG DAN REFORMASI INSTITUSI)**

Tuan Yang di-Pertua,

1. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, dalam merangka perancangan dan pelaksanaan program bagi membangunkan aspek sosial dan ekonomi rakyat di Wilayah Persekutuan Labuan (WP Labuan), terdapat program-program berkaitan telah dilaksanakan sepanjang tahun 2020 hingga 2022.
2. Pada tahun 2020, sebanyak RM2.04 juta telah diperuntukkan bagi melaksanakan program yang mana antaranya merupakan inisiatif Wilayah Peduli yang mengandungi empat (4) aktiviti dengan jumlah peruntukan sebanyak RM380,000.00. Aktiviti yang dilaksanakan adalah seperti baikpulih rumah, pembangunan produk, pembangunan insan dan inovasi menerusi pembangunan aplikasi serta usahawan digital. Selain itu, inisiatif menangani kos sara hidup turut diadakan melalui program Labuan Go Green yang memberi fokus menggalakkan aktiviti pertanian dikalangan komuniti di samping kerajaan melaksanakan inisiatif naiktaraf kemudahan awam di kawasan kampung.
3. Bagi Tahun 2021 terdapat beberapa program baharu telah dilaksanakan iaitu Program Mampan Sejahtera (*Local Agenda 21*), Program Peningkatan Pendapatan serta beberapa Projek Kecil Kemudahan Awam. Secara keseluruhannya, terdapat 30 program yang telah dilaksanakan melibatkan sebanyak RM3.99 juta yang meliputi lima (5) projek fizikal dan 25 program ekonomi. Antara program tersebut ialah penyaluran bantuan barangan asas iaitu beras, minyak masak, tepung dan gula ke lapan (8) kawasan yang terjejas semasa Perintah Kawalan Pergerakan Diperketatkan (PKPD) di Labuan pada 15 Jun 2021. Program jualan murah Aidilfitri juga dilaksanakan melibatkan barangan keperluan makanan asas iaitu telur ayam dan minyak masak.

4. Sebanyak RM6.33 juta telah disediakan pada tahun 2022 oleh kerajaan bagi melaksanakan program yang melibatkan kemudahan awam, kerja-kerja penyelenggaraan dan pembangunan keusahawanan. Daripada peruntukan tersebut sebanyak 17 projek fizikal dilaksanakan seperti penyelenggaraan jalan dan perhubungan manakala 16 projek ekonomi pembangunan keusahawanan turut dilaksanakan. Selain itu, Projek Pertanian Bandar turut dilaksanakan dengan melibatkan lima (5) program yang bertujuan untuk menggalakkan aktiviti pertanian sara diri sekaligus menjana pendapatan komuniti yang terlibat.

5. Antara inisiatif lain yang turut dilaksanakan pada tahun 2022 adalah seperti MyBeras@Wilayah yang merupakan bantuan edaran beras dibawah kerangka MyFood@Wilayah disalurkan kepada Ketua Isi Rumah (KIR) yang layak di Labuan berdasarkan senarai pangkalan data e-kasih. Program Jualan Rakyat MYGrocer@Wilayah turut diperkenalkan di Labuan melalui peruncit terpilih yang telah memberi manfaat kepada seramai 3,558 penduduk B40.

6. Bagi meneruskan usaha untuk membangunkan sosial dan ekonomi rakyat WP Labuan, kerajaan telah menyediakan perancangan sebanyak 23 inisiatif dibawah program utama berikut:

- a. Program Pembasmian Kemiskinan Tegar Keluarga Malaysia (BMTKM) - 4 inisiatif;
- b. Program Menangani Kos Sara Hidup - 2 inisiatif;
- c. Program Taman Bandar - 4 inisiatif;
- d. Program Bandar Hijau - 1 inisiatif;
- e. Program Mempelbagai Ekonomi Komuniti - 4 inisiatif;
- f. Program Memperkasa Produk IKS Labuan - 2 inisiatif;
- g. Program Mampan Sejahtera - 5 inisiatif;
- h. Program Tadbir Urus - 1 inisiatif.

Sekian, terima kasih.